

Analytical Social Sciences Journal

Analitik Sosyal Bilimler Dergisi

ISSN 3023-5391 | 4 (1) | 2026

Research Article

Received: 12.04.2026

Accepted: 25.06.2026

Edip Korhan*

<https://orcid.org/0009-0003-1109-2684>

Bireysel ve Takım Sporları ile İlgili Yapılan Çalışmaların İncelenmesi

Investigation of Studies on Individual and Team Sports

Öz

Bu çalışmanın amacı, 2005–2022 yılları arasında bireysel ve takım sporları üzerine yapılan lisansüstü çalışmaların doküman analizi yoluyla incelenmesidir. Çalışmanın amacı doğrultusunda, bu yıllar arasında yürütülen toplam 40 lisansüstü tez incelenmiştir. Çalışmada, bireysel ve takım sporlarını konu alan araştırmaların temel özellikleri ele alınmıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Verilerin analizinde nitel veri analiz tekniklerinden betimsel analiz tekniğinden yararlanılmıştır. 2005–2022 yılları arasında bireysel ve takım sporları ile ilgili yapılan lisansüstü çalışmaların incelenmesinde, araştırmacı tarafından ilgili literatürden yararlanılarak geliştirilen “Yayın İnceleme Formu” kullanılmıştır. Bu form aracılığıyla araştırmalar; üniversite, yıl, veri türü, araştırma deseni ve örneklem grubu açısından incelenmiştir. Araştırma bulguları, bireysel ve takım sporları ile ilgili en fazla tezin 2022 yılında yapıldığını ve nicel araştırma yöntemlerinin diğer araştırma yöntemlerine göre daha fazla kullanıldığını göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Bireysel Sporlar, Takım Sporları, Eğitim, Doküman Analizi, Spor, Hareket

Abstract

This study aims to examine postgraduate studies on individual and team sports conducted between 2005 and 2022 through document analysis. A total of 40 postgraduate theses conducted during this period were examined. The study focused on the main characteristics of research addressing individual and team sports. Document analysis, one of the qualitative research methods, was used in the study. Descriptive analysis was employed to analyze the data. A “Publication Review Form,” developed by the researcher based on the relevant literature, was used to examine the theses in terms of university, year, data type, research design, and sample group. The findings showed that the largest number of theses on individual and team sports were conducted in 2022 and that quantitative research methods were used more frequently than other research methods.

Keywords: Individual Sports, Team Sports, Education, Document Analysis, Sport, Movement

* Teacher, Ministry of National Education, Türkiye, edipkorhan@hotmail.com

Citation: Korhan, E. (2026). Bireysel ve Takım Sporları ile İlgili Yapılan Çalışmaların İncelenmesi. *Tigin Analitik Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(1), 1–13.

Copyright, License and Responsibility Statement

© 2026 The Author(s). Copyright remains with the author(s), who grant TİGİN: Analytical Social Sciences Journal (*Analitik Sosyal Bilimler Dergisi*) the right of first publication. This article is published under the Creative Commons Attribution–NonCommercial 4.0 International License (CC BY-NC 4.0), permitting non-commercial use, sharing, and adaptation with appropriate attribution. The author(s) retain copyright and are solely responsible for the scientific, ethical, legal, and factual content of the article.

Giriş

İnsanoğlunun düşünce ve ruh unsurlarıyla birlikte bütünlüğünü oluşturan durumların, yani vücudunun bazı amaçlar için eğitilmesi fikri, insanlığın dünya üzerindeki var olması kadar eskiye dayanır. Vücut eğitimindeki başlıca araç olan eylem, canlılar için en önemli belirtidir (Eriş, 2020). Spor, kronolojik olarak bireylerin topluluklar şeklinde bir arada yaşama geçmeleriyle karşımıza çıkmaktadır. Savaşların beden gücüne dayandığı çağlarda spor, savaş için adeta bir ön hazırlık süreci oluşturmaktayken, bugün sporun tarihî açıdan tanımlanması şu şekildedir: Spor, müsabaka ile çekişme temelinde oluşturulmuş, savaşçı kuvvetleri yetkinleştiren planlı bir oyun şeklindedir. Spor, kişinin bedensel ve ruhsal açıdan sağlığını iyileştiren, sosyallik boyutundaki davranışları derleyen, zihinsel ve devinimsel becerilerini belli bir seviyeye ulaştıran biyolojik, pedagojik ve sosyal bir olgudur. Başka bir ifadeyle spor, kişinin düşünce, beden ve ruhen gelişmesini ve bu unsurlar arasında sosyalleşme ve koordinasyonu sağlayan bir etkidir. Spor kavramı çok yönlü olduğundan, araştırmacılar bu konuda çeşitli tanımlar ve görüşler bildirmiştir. Sporun boyutu, branşları, amacı, yapılış biçimleri ve içeriklerinin değişik şekilde algılanıp değerlendirilmesi bunun sebebi olarak gösterilebilir.

İnsanın bulunduğu yaşam tarihi incelendiğinde, başlarda müdafaa hedefiyle ortaya çıkan spor, zaman geçtikçe gelişim ve değişim göstererek bugünkü duruma gelmiştir. Kişisel olarak uygulanan sporlar bireyin mücadele etme yeteneğini geliştirmektedir. Bugün, topluluklardaki finansal gelişim insanları keyif aldıkları etkinliklere yönlendirmiş ve spor da bu etkinliklerden birisi olmuştur. Bu sayede spor, gün geçtikçe popülerleşmekte ve söz konusu popülerleşmenin neticesinde insanlar için birtakım sportif etkinlikler bir adım ön plana gelerek branşlar meydana gelmektedir. Günümüzde gerek bireysel gerekse takım sporlarına bir hayli rağbet vardır. Böylesine önem arz eden bir konuyu bizler de çalışma konusu hâline getirerek gereken önemi ortaya çıkarmayı amaçlamaktayız. Bu bağlamda, Türkiye’de bireysel ve takım sporları üzerine yapılan lisansüstü çalışmaların ve bu çalışmaların sonuçlarının ortaya konulmasına ihtiyaç olduğu düşünülmektedir. Araştırmanın, bireysel ve takım sporları üzerine yapılmış lisansüstü tezleri sistematik ve bütüncül bir şekilde inceleyerek sonuçları ortaya koyma bağlamında literatüre katkı sunacağı ve sporculara ışık tutacağı düşünülmektedir.

Bu çalışmanın amacı, Türkiye’de bireysel ve takım sporları ile ilgili 2005–2022 yılları arasında hazırlanan yüksek lisans tezlerinin genel karakteristik özelliklerini tespit etmektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Üniversite dağılımı nasıldır?
2. Yıllara göre dağılımı nasıldır?
3. Veri türlerine göre dağılımı nasıldır?
4. Araştırma desenlerine göre dağılımı nasıldır?

5. Örneklem türlerine göre dağılımı nasıldır?

Bireysel ve takım hâlinde yapılan sporlarda, uygulamayı ya da uygulayanı farklılaştıran etkenlerin, spor yapan bireylerin bilişsel özellikleri olması durumunu kolaylıkla gözlemleyebiliriz. Spor yapan bireyin idman yapmasının nedeni iyi bir efor sarf edip neticesinde hedefe erişmektir. Ancak, hedeflenen noktaya erişmek için taktik ve dayanıklılık idmanları yetecek midir? Tabii ki hayır. Spor yapan bireylerin psikomotor özelliklerini geliştirdiği ölçüde ruhsal yanlarının iyileştirilmesine de ihtiyaç vardır. Spor yapan birey müsabakada veya idmanda pek çok problemle karşılaşır. Genellikle, önündeki en güçlü engeli, yani kendisini egale etmek için çok fazla efor sarf etmekte veya yanlışlarına yenik düşmektedir. Birey, başarılı olma hedefinin yüklediği bir ruhsal durum içindedir. Bu durum ruhsal gerilmeyi çoğaltmakta, başarma isteğinin yerine karamsarlık ve başarılı olamama duygusu geçmektedir (Biçer, 1998). Alanyazında birçok farklı alanda araştırmacıların eğilimlerini ortaya koymaya yönelik kısıtlı düzeyde doküman analizi çalışması yer almaktadır. Fakat ilgili literatürde ülkemizde bireysel ve takım sporlarına yönelik yapılan çalışmaların eğilimini ortaya koymaya yönelik çalışmaların çok az olması, bu çalışmayı gerekli ve önemli kılan unsurlardan bir diğeridir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

*Elde edilen bilgiler araştırılan kaynaklarla sınırlıdır.

*Araştırmaya dâhil edilen çalışmalar, 2005–2022 yılları arasında yapılmış Yükseköğretim Kurulu Tez Merkezi'nde erişime açık lisansüstü tezlerle sınırlıdır.

*Araştırma, tarama yapılırken kullanılan anahtar kelimelerle ve kullanılan arama motorlarıyla sınırlıdır.

Yöntem

Bu çalışmada doküman inceleme yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntem, araştırılması planlanan konular hakkında bilgi içeren yazılı ve sözlü materyallerin analizini kapsamaktadır. Doküman inceleme yöntemi ile yapılan bu çalışma, araştırılması planlanan konular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin incelenmesi yoluyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri, bireysel ve takım sporları ile ilgili 2005–2022 yılları arasında hazırlanan yüksek lisans tezlerinden elde edilerek oluşturulmuştur. Tezlerin tespitinde Ulusal Tez Merkezi veri tabanından yararlanılmıştır. Yapılan incelemeler sonucunda 40 lisansüstü teze ulaşılmıştır.

Nitel araştırma literatüründe kullanılan inandırıcılık, aktarılabilirlik, güvenilirlik ve doğrulanabilirlik kavramları, nicel araştırmalarda kullanılan iç geçerlik, dış geçerlik, güvenilirlik ve nesnellik kavramlarına karşılık gelmektedir. Geçerliğin sağlanması ve güvenilirliğin değerlendirilmesinde, incelemeye alınan tezlerin araştırmacıların görüş birliğine dayalı olarak analiz edilmesine dikkat edilmiştir. Bu noktada, eğitim bilimleri alanında doktora derecesine sahip bir alan uzmanından yardım alınmıştır. Araştırmacı tarafından analiz edilen tezler; çalışma yılları, veri türleri,

araştırma yöntemleri ve örneklem türleri bakımından, bireysel ve takım sporları ile ilgili 2005–2022 yılları arasında hazırlanan yüksek lisans tezlerinin temaları doğrultusunda kategorilendirilmiştir. İşlemler sürecinde araştırmacılar, inceledikleri tezler hakkında genel bir değerlendirmede bulunmuşlardır. Daha sonra tezler, belirlenen kategoriler doğrultusunda dikkatli bir şekilde incelenerek veri girişi yapılmıştır. Nitel araştırmalarda araştırma sonuçlarının toplanan verilerle tutarlı olduğunu ortaya koymak için uzman analizi, araştırmacının konumu ve denetim stratejilerinden yararlanılmaktadır.

Sporun Tanımı ve Önemi

Spor sözcüğü Latince’de bir şeylerle oyalanma, birbirinden ayırma veya uzaklaşma anlamında kullanılmaktadır. Delpont veya disport olarak kullanılan bu kelimeler zaman içerisinde değiştirilerek sport sözcüğü şeklini almıştır (Balcıoğlu, 2003). Tanım olarak spor, belirli kurallarla birlikte, bireysel veya grup ile, bir araç ya da herhangi bir araç olmaksızın, tüm vakti kapsayacak bir meslek biçiminde veya serbest şekilde yapılabilen; toplumları bir araya getirmeyi başaran, kişilerin fiziksel ve duygusal olarak içinde bulunduğu durumu geliştirici, yarışma ve yardımlaşmayla alakalı bir sosyal kavramdır (Bompa, 1998). Diğer tanımlarda ise spor, kişilerin rekabet azmini kullanarak kazanmak, başarılı olmak amacı ile sistemli kurallar çerçevesinde yaptıkları bedensel faaliyetler olarak tanımlanmaktadır (Yalçın, 1995). Orkunoglu’na (1985) göre spor, insanların toplumsal davranışlarını düzenleyen, psikolojik yönlerini, bedensel ve zihinsel özelliklerini güçlendirebilen sosyal bir kavramdır. Günümüzde spor, kişilerin karşılıklı iletişim kurdukları, aynı heyecanı paylaştıkları, bununla beraber arkadaş çevresi edinmelerine sebep olan ve sosyalleşmelerini sağlayan bir araçtır. Çeşitli spor aktivitelerinin esas gayesi, kişilerin bedensel, zihinsel ve sosyal olarak gelişimlerine yarar sağlamasıdır.

Şekil 1. Bireysel ve takım sporlarını temsil eden spor etkinlikleri (PNGEgg (t.y.).

Çağdaş toplumun oluşumunda sporun önemi

Çağdaş toplumun oluşumunda spor, çok etkili ve önemli bir kavram olarak yer almaktadır. Sporun yalnızca bireysel yararları ve işlevleri dışında, toplumlarda spor kültürünün gelişmesine de yardımcı olan bir özelliği vardır. Günümüzde sporun doğru bir şekilde yaygınlaştırılması, halkın bilinçlendirilmesi ve buna bağlı olarak bilinçli bireylerin çağdaş bir anlayışla spor yapması ile toplumların gelişmişlik düzeyi arasında bir paralellik olduğu kabul edilmektedir (Yetim, 2000). Spor, bireyin almış olduğu eğitim bütünlüğüyle beraber toplum ile insanlar arasındaki bağlantıları kuran bir köprü görevi görmektedir. Spor, bedensel ve ruhsal sağlığa olumlu yönde katkılar sağlamaktadır. Bilişsel açıdan bakıldığında sporun, kişinin sağlıklı ve dengeli bir yapıya sahip olmasında da önemli bir rol üstlendiği görülmektedir. Ayrıca sporun; yasa ve kurallara karşı saygılı, çalışma verimi yüksek, çevresindeki olumlu durumları takdir eden, başarı için doğru yol ve koşulu arayan, başarısızlıklarından ise ders çıkaran, toplum bilinci üst düzeyde bireylerin yetişmesine ve bu bireylerin sağlıklı bir toplumun oluşmasına katkı sağladığı ifade edilmektedir. Salar vd. (2012)'ye göre spor, bireylerin içinde yer aldıkları faaliyetlerde sosyal hayata uyum, doğru karar verme, bireysel olarak mücadele etme ve konsantrasyon gibi farklı özellikler açısından olumlu katkılar sağlamaktadır.

Kişilerin içerisinde yer aldığı spor branşı da bünyesinde kazanılması beklenen özelliklerin şekillendirilmesinde önemlidir. Takım sporlarına ilgi gösteren bireylerin, bireysel spor branşlarına ilgi gösteren bireylere göre psikolojik ve duygusal özellikleri değişiklik gösterebilmektedir. Takım sporlarında yer alan bireylerde daha çok iletişim kurma, sosyalleşme, takım çalışması yapma ve yardımlaşma özellikleri ön plana çıkarken, bireysel spor branşlarında yer alanların irade gelişimi, kendisiyle mücadele etme ve özgüven kazanma gibi özelliklerinin değiştiği ve geliştiği belirlenmiştir.

Sporun Amacı

Beden eğitimi ve spor; kişinin sinir-kas koordinasyonunu aktifleştirme, fiziksel uygunluğunu yükseltme, motor gelişimine yardımcı olma, sosyal-duygusal gelişimine katkı sağlama, öğrenme becerisinin geliştirilmesine yardımcı olma, serbest zamanı planlama ve değerlendirme amaçlı uygulanmalıdır. Bilinçli ve istemli, maksada uygun şekilde yapılan beden eğitimi ve spor programları, çocuğun duygusal, toplumsal ve psikolojik durumunu olumlu yönde etkiler (Yalçın, 1995).

1965 yılında Amerika Sağlık, Beden Eğitimi ve Rekreasyon Birliği (ANAPHER), beden eğitimi ve sporun beş önemli amacını şu şekilde belirtmiştir:

- a. Küçük ve genç kişilerin doğru ve başarılı şekilde hareket etmelerine katkı sağlamak.
- b. Küçük ve genç kişilerin hareket kavramını anlaması ve uygulayabilmesi.
- c. Hareket etme ile ilişkili bilimsel durumların kavranması ve sonuca varılması.
- d. Bireylerin birbiriyle pozitif ilişkiler kurması.

e. Vücudun belirli sistematik çalışmalarının yönlendirilmesi.

Beden eğitimi ve sporun genel amaçları ise şu şekilde sıralanabilir:

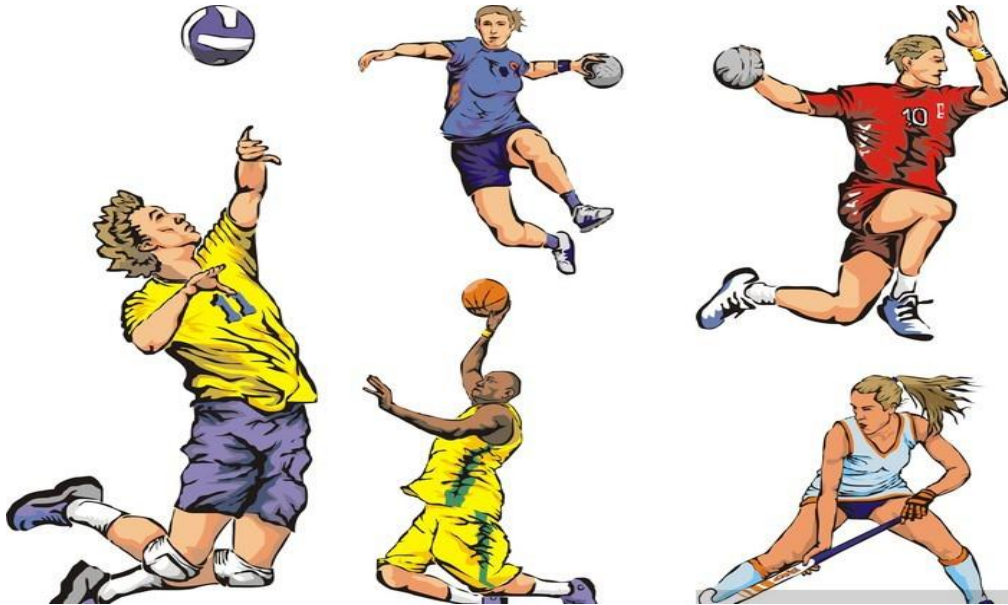
- a. Vücudun bütün olarak büyüüp gelişmesi.
- b. Asıl motorik yeteneklerin ve özelliklerin belirginleşmesi ve pozitif olarak değiştirilmesi.
- c. Değişik türde sporların uygulanması için ilginin artırılması.
- d. Serbest, rekreatif ve yarışma maksatlı bedensel aktivitelerin yapılması için ilgi odağı oluşturulması (Solmaz, 2006).

Yapılmış çeşitli araştırmalar incelendiğinde, zamanla beden eğitimi ve sporun amaçlarının değişik şekillerde aktarıldığı görülmektedir. Türkiye’de eğitimin planlanmasından sorumlu bulunan Millî Eğitim Bakanlığı, beden eğitimi ve spor dersinin amaçlarını geniş bir açıyla sunmuştur. Bu amaçlar, kişilerin bireysel ve toplumun bir ferdi olarak iyi ahlaka sahip, yardımsever, huzurlu, sağlıklı, tutarlı bir karaktere sahip, anlayışlı ve üretken; kültürünü ve toplumsal hayatın gereksinimlerini özümsemiş bireyler olarak yetişmelerini sağlamaktır (Hacısalıhoğlu, 2006).

Takım Sporları

Sporcuların spor faaliyetlerine geçici veya kalıcı olarak en az iki ve üzerinde oluşturulmuş gruplar hâlinde katılmalarına takım sporu adı verilir. Takım sporlarında yer alan bireyler bir amaç uğruna ve o amaca ulaşmak maksadıyla iş birliği içerisinde çalışırlar. Takım içerisinde yer alan bu sporcular, karşı takımdaki sporculara karşı öne geçmek amacıyla birlik içerisinde mücadele etmeye devam ederler. Ekip içerisinde yer alan üyeler hedefleri belirler, kararları alır, iletişim kurar, takım içerisindeki çatışmaları yönetir ve hedefe ulaşmak amacıyla birlikte hareket ederler. Dikkatle yapılan bu kritik planlama, iyi bir hazırlanma süreci ve ekipte yer alanların hem bedensel hem de zihinsel dayanıklılığını gerektirir (Kabamba & Bailey, 2011).

Şekil 2. Takım sporlarından örnekler (PNGEgg (t.y.).

Takım Sporlarının Devamı

1980’li yılların öncelerinde bireysel sporlar popüler iken, 1980’li yıllardan sonra takım sporlarının öne çıktığı görülmektedir. Özellikle futbola olan ilgi artmış ve bu ilgi diğer branşlara da yayılmıştır. Günümüzde hâlâ en büyük spor organizasyonlarında olimpiyatlar ve dünya futbol şampiyonaları önemli bir yer tutmaktadır. Takım sporları içerisinde başta futbol olmak üzere basketbol, hentbol, voleybol, hokey, su topu vb. branşlar yer almaktadır (Şahan, 2007).

Bireysel Sporlar

Bireysel spor, başarının ve başarısızlığın sporcunun kendisine ait olduğu, branşa özgü belirli kurallar çerçevesinde istenilen en iyi sonuca kendi başına ulaşmayı amaçlayan bir performans bütünüdür (Kurtiç, 2006). Badminton, tenis, atletizm, yüzme ve cimnastik gibi branşlar bireysel sporlara örnek olarak gösterilebilir. Tiryaki'ye (2000) göre bireysel veya takım sporuna ait herhangi bir branştaki sporcu, zihinsel olarak kendi becerilerine uygun olan durumu tanır ve verilen teknikler, taktikler, çeşitli antrenmanlar, doğru yönlendirmeler ve etkili bir yönetim aracılığıyla bunu normal bir duruma dönüştürebilir.

Şekil 3. Farklı spor branşlarının görsel gösterimi (PNGEgg (t.y.).

Takım Sporü ve Bireysel Spor Yapanların Kişilik Özellikleri

Takım hâlinde veya bireysel olarak yapılan sporlarda mücadelenin süresine ve üst düzeyde hızlı ve doğru şekilde oynama gerekliliğine bakıldığında, tüm spor biçimlerinde temel motorik özelliklerin ve psikolojik parametrelerin varlığı dikkat çekmektedir. Takım ve bireysel sporlarda başarılı bir performans sergilemek için yapılan uygulamalarda, birleşik motorik özelliklerden olan

çabuk kuvvet ve kuvvette devamlılık gibi faktörlerle birlikte zihinsel dayanıklılık, zihinsel beceriler ve psikolojik iyi oluş gibi psikolojik parametrelerin de ön planda olduğu görülmektedir (Demir, 2019). Yapılan araştırmalarda, takım hâlinde uygulanan sporlarla uğraşan sporcular ile bireysel olarak yapılan sporlarla uğraşan sporcular arasında kişilik özellikleri bakımından çeşitli farklılıklar bulunduğu görülmektedir. Örneğin Vaněk ve Cratty'ye (1970) göre bireysel spor yapan kişiler, takım sporcularına kıyasla daha düşük kaygı düzeyine sahip, işlerini daha bağımsız yürütebilen ve bağımsızlık düzeyi daha yüksek kişiler olarak görülmektedir. Ayrıca atletizm ve takım sporlarıyla ilgilenen sporcuların kişilik özellikleri bakımından farklılık gösterebildiği belirtilmektedir (Tiryaki, 2000).

Bulgular

Türkiye’de bireysel ve takım sporları üzerine yapılan lisansüstü çalışmaların ile ilgili 2005-2020 yıllarında araştırmaya dahil edilen çalışmaların alt problemlerine ilişkin bulgular aşağıda yer almaktadır. Bu alt problemlerde çalışmaların tezin yazıldığı üniversiteye, yıllara, veri türlerine göre, araştırma desenlerine, örneklem türlerine ve büyüklüğüne göre dağılımının tespit edilmesi hedeflenmiş ve bulgular tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 1. Tezin Yazıldığı Üniversite

Üniversiteler			f	%
Orta	Doğu	Teknik	3	7,5
Üniversitesi				
İnönü Üniversitesi			2	5,0
Çanakkale	Onsekiz	Mart	2	5,0
Üniversitesi				
Bartın Üniversitesi			2	5,0
Kırklareli Üniversitesi			2	5,0
Hatay	Mustafa	Kemal	1	2,5
Üniversitesi				
Kafkas Üniversitesi			1	2,5
Bayburt Üniversitesi			1	2,5
Fırat Üniversitesi			1	2,5
Anadolu Üniversitesi			1	2,5
İstanbul Aydın Üniversitesi			4	10,0
Kastamonu Üniversite			2	5,0
Gazi Üniversitesi			2	5,0
Necmettin	Erbakan		2	5,0
Üniversitesi				

İnönü Üniversitesi	1	2,5
Bursa Uludağ Üniversitesi	2	5,0
Hacettepe Üniversitesi	1	2,5
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi	1	2,5
Çağ Üniversitesi	1	2,5
Sakarya Üniversitesi	2	5,0
Marmara Üniversitesi	3	7,5
İstanbul Gelişim Üniversitesi	1	2,5
Aksaray Üniversitesi	1	2,5
Afyon Kocatepe Üniversitesi	1	2,5
Toplam	40	100,0

Tablo 1’de görüldüğü üzere, tezin yazıldığı üniversite dağılımında yer alan 40 lisansüstü tez çalışmalarında İstanbul Aydın Üniversitesi 4’sü (%10,0) tezin yazıldığı üniversiteler arasında en fazla tez ilk sırada yer almaktadır. Diğer üniversitelerin verileri incelendiğinde paralel bir dağılıma sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 2. Çalışma Grubunda Yer Alan Lisansüstü Tezlerin Tez Türüne Göre Dağılımı

Tez Türü	f	%
Yüksek Lisans	36	90,0
Doktora	4	10,0
Toplam	40	100,0

Tablo 2’de görüldüğü üzere, çalışma grubunda yer alan 40 lisansüstü tez çalışmasının 40’si (%90.0) yüksek lisans, 4’si (%10.0) ise doktora tezlerinden oluşturmaktadır.

Tablo 3. Yıllara Göre Dağılım

Yıllar	f	%
2005	1	2,5
2008	2	5,0
2009	3	7,5
2011	4	10,0
2014	3	7,5
2015	4	10,0
2016	3	7,5
2017	3	7,5

2018	2	5,0
2019	5	10,0
2020	4	10,0
2021	3	7,5
2022	6	15,0
Toplam	40	100,0

Tablo 3 incelendiğinde Türkiye’de bireysel ve takım sporları üzerine yapılan çalışmaların en fazla 2022 yılında (f=6; %15,0), en az ise 2005 yılında (f=1; %2,5) olduğu görülmektedir. Yıllara göre normal bir dağılım göstermeyip bazı yıllarda o bireysel ve takım sporları üzerine çalışmaların yapılmadığı saptanmıştır.

Tablo 4. Veri Türlerine Göre Dağılım

Veri Türleri	f	%
Nicel	28	70,0
Nitel	8	20,0
Karma	4	10,0
Toplam	40	100,0

Tablo 4 incelendiğinde çalışmalarda en fazla nicel yöntem türünün tercih edildiği görülmektedir. Nicel çalışmalar (f=28; %70,0), nitel çalışmalar (f=8; %20,0), karma çalışmalar (f=4; %10,0) tür.

Tablo 5. Araştırma Desenine Göre Dağılım

Yöntem/ Araştırma Deseni	f	%
Betimsel Araştırma	17	47,5
Durum çalışması	8	20,0
Olgu bilim	4	10,0
İç içe geçmiş tek durum deseni (karma)	4	10,0
Literatür taraması (nitel)	3	7,5
Açımlayıcı sıralı (karma)	2	5,0
Tanıttıcı araştırma yöntemi (nitel)	1	2,5
Metasentez	1	2,5
Toplam	40	100

Tablo 5 incelendiğinde çalışmalarda en fazla kullanılan araştırma deseninin betimsel araştırma (f=17, %47,5) olduğu görülmektedir. Çalışmalarda 8 durum çalışması (%20,0), 4 olgu bilim (%10,0),

4 iç içe geçmiş karma desen (%10,0), 2 literatür taraması (%5,0), 2 açılımlı sıralı (%5,0), 1 tanıtıcı araştırma (%2,5), 1 meta sentez (%2,5) yönteminin kullanıldığı görülmektedir.

Tablo 6. Örneklem Türüne Göre Dağılımı

Yöntem/ Araştırma Deseni	f	%
Öğrenci	38	95,0
Öğrenci- öğretmen	2	5,0
Toplam	40	100

Tablo 6 incelendiğinde çalışmaların örneklem türlerine göre, öğrenci ve öğrenci-öğretmen şeklinde kategorilenmiş olduğu görülmektedir. Çalışmalarda ağırlıklı olarak öğrenciler (f=38; %95,0), katılımcı olarak tercih edildiği görülmektedir.

Sonuç

Araştırmanın bu bölümünde, elde edilen verilerin çözümlenmesine dayalı olarak ortaya çıkan sonuçlar ile uygulamacılar ve araştırmacılar için geliştirilen öneriler yer almaktadır. Yapılan çalışmada, 2005–2022 yılları arasında bireysel ve takım sporları konusunda hazırlanan lisansüstü tezler araştırılmıştır. Araştırma bulguları tablolar şeklinde aktararak sunulmuştur. Bulgulara göre, alanyazında yer alan birçok çalışmanın sonuçlarının paralel ilerlediği görülmektedir.

*Tezin yazıldığı üniversitelerin dağılımı incelendiğinde, 40 lisansüstü tez çalışması içerisinde İstanbul Aydın Üniversitesinin 4 tez (%10,0) ile en fazla tezin yazıldığı üniversite olduğu görülmektedir. Bu durumun, üniversitenin spor programlarında öğrenim gören öğrenci sayısının fazlalığı ile ilişkili olduğu düşünülebilir.

*Çalışma grubunda yer alan lisansüstü tezlerin tez türüne göre dağılımı incelendiğinde, en fazla çalışmanın yüksek lisans düzeyinde yapıldığı görülmüştür. Ülkemizde doktora çalışmalarının sayısı düşünüldüğünde, bu sonucun beklenen bir durum olduğu söylenebilir.

*Bireysel ve takım sporları konusunda yapılmış çalışmaların en fazla 2022 yılında gerçekleştirildiği görülmüştür. 2022 yılında bireysel ve takım sporları ile ilgili çalışmaların çoğalmasının, bireysel ve takım sporlarının okulların gündeminde daha fazla yer alması ile ilişkili olduğu düşünülebilir.

*Çalışmaların veri türlerine göre dağılımında daha çok nicel çalışma türünün tercih edildiği görülmüştür. Ülkemizde yapılan çalışmalarda da veri türü olarak daha çok nicel çalışmaların kullanılması, bu durumun beklenen bir sonuç olduğunu göstermektedir.

*Çalışmaların araştırma deseni incelendiğinde, en fazla kullanılan araştırma desininin betimsel araştırma olduğu görülmüştür. Yapılan araştırmanın ilgili çalışmalarla karşılaştırılması neticesinde, paralel sonuçların yanında farklı sonuçların da bulunduğu gözlenmektedir. Sonuç olarak, bu çalışmada ele alınan bireysel ve takım sporları alanındaki lisansüstü çalışmalarda konu ve yöntem bağlamında büyük benzerliklerin olduğu, söz konusu çalışmaların belirli bir düzlemde

ilerlediği ve farklılıkları dikkate alan derinlemesine çalışmaların sınırlı sayıda olduğu tespit edilmiştir. Çalışma bulguları genel olarak değerlendirildiğinde, bireysel ve takım sporları alanında üretilen tezlerle ilişkin bir tipoloji ortaya çıkarılabilir.

Sonuç olarak, araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda şu önerilerde bulunulabilir:

*Bireysel ve takım sporları üzerine yapılan lisansüstü tezlerin büyük çoğunluğunun nicel yöntemlere dayalı olduğu görülmektedir. Bundan sonraki çalışmalarda araştırmacılar, nitel veya karma yöntemler kullanarak problem durumlarına yönelik daha derinlemesine çıkarımlarda bulunabilirler.

*Bireysel ve takım sporlarına yönelik yapılması gerekenlerin belirlenmesine yönelik yeterli çalışma olmadığı görülmektedir. Bu bağlamda araştırmacılar, ülkemizde bireysel ve takım sporları örneklem grubunda yer alan sporcuların öğretim ortamlarının tasarlanmasına yönelik yarı saha çalışmaları yapabilirler.

*Bireysel ve takım sporları üzerine yapılan lisansüstü tezlerde öğretmen ve velilerin görüşlerine yönelik yeterince çalışma olmadığı görülmektedir. Bu doğrultuda öğretmen ve velilerin görüşlerini ele alan araştırmalar gerçekleştirilebilir.

Author Contributions

Edip Korhan conceived and designed the study, conducted the literature review, collected and analyzed the data, interpreted the findings, and drafted and revised the manuscript. The author read and approved the final version of the manuscript.

Conflict of Interest

The author declares that there are no financial, institutional, professional, or personal conflicts of interest that could have influenced the research, analysis, or publication of this study.

Kaynaklar

Balcıoğlu, İ. (2003). *Sporun sosyolojisi ve psikolojisi*. Bilge Yayınları.

Biçer, T. (1998). *Yaşamda ve sporda doruk performans: Başarının zihinsel dinamikleri* (3. baskı). Beyaz Yayınları.

Bompa, T. O. (1998). *Antrenman kuramı ve yöntemi*. Bağırhan Yayınevi.

Demir, İ. (2019). *Takım sporları ile bireysel spor yapanların psikolojik karakteristiklerinin incelenmesi ve karşılaştırılması* [Yüksek lisans tezi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi]. YÖK Tez.

Eriş, T. (2020). *Ortaöğretime devam etmekte olan öğrencilerin sporda fair play ve ahlaktan uzaklaşma davranışlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi]. YÖK Tez.

Hacısalihoglu, M. (2006). *Beden eğitimi öğretmenlerinin ders performanslarının öğrenciler tarafından değerlendirilmesi* [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi]. YÖK Tez.

Harmandar-Demirel, D., Serdar, E., Uludere, E., & Karakaş, Z. (2017). Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının konuşma kaygıları. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(50), 510–516. <https://doi.org/10.17719/jisr.2017.1684>

Kabamba, C., & Bailey, J. (2011). Personality differences among team and individual sport athletes. *Randolph College Sport Preferences*, 1, 2–17.

Kurtiç, N. (2006). *Futbol seyircisini saldırganlığa iten psiko-sosyal nedenler (Sakarya il örneği)* [Yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi]. YÖK Tez.

Orkunoglu, O. (1985). *Voleybol antrenörünün el kitabı*. B.T.G.M. Voleybol Federasyonu Yayını.

PNGEgg. (t.y.). *Sports school Inter IIT Sports Meet Sports day* [PNG görseli]. <https://www.pngegg.com/en/png-yvlpj>

Salar, B., Hekim, M., & Tokgöz, M. (2012). 15–18 yaş grubu takım ve ferdi spor yapan bireylerin duygusal durumlarının karşılaştırılması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6, 123–135. <https://doi.org/10.20875/sb.47129>

Solmaz, A. (2006). *Milli eğitim bünyesindeki okullarda beden eğitimi derslerinin işlevsel durumu* [Yüksek lisans tezi, Kocaeli Üniversitesi]. YÖK Tez.

Şahan, H. (2007). *Üniversite öğrencilerinin sosyalleşme sürecinde spor aktivitelerinin rolü* [Doktora tezi, Selçuk Üniversitesi]. YÖK Tez.

Tiryaki, Ş. (2000). *Spor psikolojisi: Kavramlar, kuramlar ve uygulama*. Eylül Kitap ve Yayınevi.

Vaněk, M., & Cratty, B. J. (1970). *Psychology and the superior athlete*. Macmillan.

Yalçın, H. F. (1995). *Beden eğitimi öğretmeni el kitabı*. Gazi Üniversitesi Yayınları.

Yetim, A. (2000). Sporun sosyal görünümü. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 5(1), 63–72.